گفتوگۆیەک لەگەڵ هونەرمەند شوان کەمال.. هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند شوان کەمال: هونەر تا نەبێتە پیشە و بازرگانی پێوە نەکرێت پێش ناکەوێت

هونەرمەند شوان کەمال: ئێمە هونەرمەندی گەورە و باشمان هەیە بەڵام بارودۆخی هونەرییەکەمان جیاوازە و ناگاتە ئاست وڵاتانی ئەورپا و جیهان.

هونەرمەند شوان کەمال:لە کاتی دروستکردنی پەیکەرەکانم ئازادییەکی زۆر ئەدەیەم بەخۆم بۆ داڕشتن و بیناکردنی پەیکەرەکانم

هونەرمەندی پەیکەرساز" شوان کەمال" ،لەهونەری پەیکەرسازی خاوەن سەلیقەو ئیساتیکای تایبەت بە خۆیەتی لە ماوەی (40) ساڵەی ژیانی هونەری خۆیدا خاوەنی چەندین پەیکەری نایابە لە کوردستان و عێراق وئەورپا. یەکێکە لەوهونەرمەندانەی کە پەیکەرەکانی لە نێو چەندین شەقام و شوێنە گشتییەکانی وڵاتانی ئەورپا دانراون پەیکەرەکانی شوان هەر لەئەورپا چەندین لێکۆڵینەوە و خوێندنەوەی بۆ کراون وە لە میدیاکانش بە گرنگییەوە باسیان لە پەیکەرەکانی کردوە، جگەلەوەش ئەم هونەرمەندە بە برەودان بە بەهرەکەیە و دەوڵەمەند کردنی ئەزموونەکەی زۆر گرنگی بە لایەنی خوێندنی ئەکادیمی داوە هەمیشە بە دوای زانیاری نوێ و پێشڤچوونەکانی سەردەمەوە بووە، بۆیە خاوەنی چەندین بڕوانامەی هونەرییە لە پسپۆرەکەی لەوانە: بڕوانامەی دبلۆم لە هونەری پەیکەرسازی-سلێمانی، بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە هونەری پەیکەرسازی- زانکۆی بەغدا، بڕوانامەی دبلۆمی پیشەیی لە تەکنیکەکانی هونەری پەیکەرسازی- ئەڵمانیا، بڕوانامەی ماستەر لەهونەری پەیکەرسازی- ستۆکهۆڵم. لە پاڵ ئەمانەش دا خاوەن ڕۆشنبیرییەکی هەمەلایەنە ..هەرئەوەش وای کردوە لە ئەوروپا لە چەندین دەزگاو فەرمانگەی هونەری بەرپرسیارێتی وەربگرێت وەکو لەپرسراوی بەشی هونەری کارگەی ڕۆلفکایزەر ئەڵمانیا، 1995 تا 2015، لەپرسراوی بەشی هونەری کارگەی ڕۆسنگەرنز لە سوید لە ساڵی 2017 تا ئێستاش..دەتوانین بڵێن پەیکەرساز شوان کەمال هونەرمەندێکی جیهانییە،مایەی شانازیمانە ئێمە بەمەبەستی ئاگادار بوون لە پڕۆژە و چالاکییە هونەرییەکانی بەچەند پرسیارێك بەسەرمان کردەوە.

هەڤپەیڤین- کامەران حاجی ئەلیاس

*سەرەتا پێمان باشە باس لە چۆنیەتی ئاشنا بوونت بە هونەری پەیکەرتاشی بۆ خوێنەرانمان بکەین؟

- لە ڕاستیا لێتان ناشارمەوە تاچوومە قۆناغی پەیمانگەش نەمزانی پەیکەر چیە نەمدیبوو ناهەقیشم نیە ئەمە کتلور و پاشخان و میراتەکی هونەری شێوەکاریمان نیە ،شار و پارك و شوێنە گشتیەکانمان خاڵی بوون لە پەیکەر ئەو کاتانە،لەم چەن ساڵانەی دوایدا پەیکەر دروست کراوە لەبەینید ووکەوانەدا (چونکە دید و بۆچونی خۆم هەیە لەسەرلایەنی تەکنیکی و ئاستی هونەریان) بەراورد بەم وڵاتانە کەهەر لە منالیەوە ئاشنا ئەبن بە هونەر،شەقام و شوێنە گشتیەکانیان پڕن لە پەیکەر بەجگە لە بیناسازی و کۆشکی جوان و ئەوە هەر باسی مۆزەخانە و پێگە هونەریەکان مەکە.کاتێك چوومە پەیمانگەی هونەرە جوانەکان لە شاری سلێمانی سەرەتای هەشتاکانی سەدەی پێشوو زانیم شتێك هەیە ناوی پەیکەرە.ئیتر شانسی خۆم بوو نازانم لەوکاتانەیا مامۆستا "کەسرەت جەمال" خەریکی ئەو پەیکەرەی کاوەی ئاسنگەر بوو لەناو حەوشی پەیمانگە،لەقوڕە دروستی ئەکرد زۆر جوان و مەزن بوو،ئیتر لەو ساتەوە حەزم لە پەیکەرسازی کرد،لەو کاتەشەوە بەجگە لە خوێندنی زۆر و ئەزموون و وئیشکردن هیچ کاتێك دانەبڕاوم لە کارکردنی هونەری.

*هەنگاوە سەرەتاییەکانی هونەری پەیکەر تاشی چین؟

- بۆ دروستکردنی کاری هونەری یان پەیکەر یەکەم شت بیرۆکە و خەیاڵات و فەنتازی هونەرمەندەکەیە دوایی چۆنیەتی دروستکردنی پەیکەرەکە لەو کەرەسە و مەوادانەی بەکاری ئەهێنیت و شارەزایت لەناوی هەیە،دوایی بڵاوکردنەوەی و پیشاندان و نمایشکردنی.

*بابەتەکانی پەیکەرەکانی تۆ چین؟

- خۆی پەیکەرسازی بەتوانا بابەتی کارەکانی جیاواز و زۆر ئەبن،مەبەستم ئەوەیە بەجگە لە کاری هونەری و بیرۆکە و چیرۆکی کاری هونەری خۆم ئەگەر شارەزا و ناوبانگت هەبێت ئەوا لەسەر داواکاریش پەیکەر دروست ئەکەیت، بۆ نموونە چەندەها پەیکەر و پرۆژەی گەورەم هەیە لە شارەکانی

ئەڵەمانیا و وڵاتانی سکەندناڤیا داوایان لێکردوم بۆیان دروست بکەم، بەو پێیەی کە دانەی□ک□م لە شارەزاترین پەیکەرسازەکانی جیهان، بەقسەی ئەڵەمان و سویدیەکانیش کە لە چەندەها کتێب و گۆڤار و ڕۆژنامەیان ناوی منیان هێناوە کە باس لەهونەری ئەوروپی ئەکات. بەڵام کاری هونەری خۆم زیاتر بابەتەکانی تەعبیری و کەمێك خەیاڵی سوریالی بەڵام بە شێوەیەکی ئەکادیمی و بە تەکنیکی بەرز و بە ماتریاڵی جیاواز ئەنجامیان ئەیەم لەوانە بڕۆنز و ئاسن و ئەلەمینیۆم و هەنێ جاریش بە کریستاڵ و شوشە.

*بیرۆکەکانی لە کوێیەوە سەرچاوە دەگرن؟

- بیرۆکەی کارەکانم زۆربەی لە خەیاڵات و فەنتازیای بیرکردنەوەی خۆمن ،باس لە نەهامەتی و ئاوارەیی وتەنیایی مر□ق ل□ لایەکەوە دوایی پەیوەندیەکانی مر□ق ل□گەڵ سروشت و چواردەوری،لەم دوایانە هەنێ پەیکەرم دروستکردوە ،فیگەری لەشی مرۆڤە لەگەڵ ئاژەڵ و باڵندە،جا کاتی دروستکردنی پەیکەرەکانم ئازادیەکی زۆر ئەیەم بەخۆم بۆ داڕشتن و بیناکردنی پەیکەرەکانم بەمانای واز لە عەقلی ناوەوە ئەهێنم بە ئازادی کاری خۆی بکات زۆر جار پەیکەرم دروستکردوە خەیاڵاتی 20 تا 30 ساڵ لەمەوبەر بووە هاتووەتە دەرەوە لەو کاتەی دروستکردنی پەیکەرەکە.

*کاریگەری کامە قوتابخانەی هونەری بەسەر پەیکەرەکانتدا زاڵە؟

- خۆی چونکە ئێمەومانان هونەرمان بەشێوەیەکی ئەکادیمی خوێندوە بەتایبەتی باسی خۆم ئەکەم ئەلف وبێی پەیکەرسازی بەباشی فێربوین ئیتر دوایی کاتی کارکردن ئاسانتر ڕێ و شوێنی خۆمان دۆزیوەتەوە،هیچ قوتابخانەیەکی هونەری تایبەت نیە لەسەری رۆیشتبێتم یا کاری لێکردبێتم،خۆی هونەرمەند ناتوانێت هەڵیبژێرت یان باسی بکات کارەکانی سەر بە چ قوتابخانەیەکە یان بزانێت بۆ وا کاری کردوە، ئەبێت کەسانی شارەزای بواری رەخنەی هونەری بەو کارە هەڵبسێن، بەداخەوە لای خۆمان نین ئەگەر هەشبن زۆر کەمن، کەسانێك هەن هونەرمەند نین بەڵام ئەتوانن کاری هونەرمەند و ژیانی هونەرمەند هەڵبسەنگێنن و باسی بکەن. بەڵام لەوە ئەچێت بێ ویستی خۆم کارەکانم وەك باسمکرد بچنەوە خانەی یان قوتابخانەی تەعبیری سوریالیەوە.

*وەکو هونەرمەندێك، ئاستی پەیکەرتاشانی کوردستان ،لەگەڵ ئاستی پەیکەرتاشانی ئەوروپا چۆن دەبینیت ؟

- خۆی ئاستی هونەری هیچ میللەتێك و وڵاتێك بەدەر نیە لە ئاستی کلتوری و ڕۆشنبیری و ئینجا ئابوری و کۆمەڵایەتی ئەو گەل و نیشتمانە. بەمانای نەکرێت وڵاتێك لایەنی ئابوری و سیاسی و کۆمەڵایەتی ئاسیاوی بێت، بەڵام لایەنی کلتور و هونەر و ئەدەبی ئەوروپی بێت.لای خۆمان بەراورد ناکرێت بەم وڵاتانە بەڵام ئەبێت ئەوە جیابکەینەوە لایانی فەرهەنگی و کلتوری هەر گەلێك و نەتەوەیەك جێی ڕێزو شانازیە بۆ نمونە ئێمە هونەرمەندی گەورە و باشمان هەیە بەڵام بارودۆخی هونەریەکەمان جیاوازە و ناگاتە ئاست وڵاتانی ئەوروپا و جیهان، بەنمونە ژیانی هونەرمەندان و گرنگی دان بە کارەکانیان،لە دروستکردنی ئەتەلێ و مۆزەخانە و کردنەوەی پێشانگە،هەر دوور نەڕۆین خۆم بە کوردستانم جێهێشتوە هاتووم لە ئەوروپا ئەژیم؟کەلەم وڵاتانە ببمە شارەزای بواری هونەری پەیکەرسازی ئەم هەموو کارو پڕۆژەیەم دروستکردوە لەسەر شەقام و شوێنە گشتیەکان، بۆ لای خۆمان جێم نەبێتەوە و ناتوانم کاربکەم؟

*وەکو پەیکەرتاشێك تاچەند لەگەڵ کاری بازرگانی لەڕێگەی هونەری پەیکەرتاشی؟

- ئەم پرسیارە زۆر گرنگ بوو چونکە لەزۆر شوێن بەهەڵە تێگەیشتون و یان لێکدانەوەی هەڵەی بۆکراوە،خۆی هونەر تا نەبێتە پیشە و بازرگانی پێوە نەکرێت پێشناکەوێت لەهیچ جێگەیەك، بەمانای هونەرمەند کە کارێك ئەکات ئەبێت بیفرۆشێت جا لەم وڵاتانە تا نرخی بەرزتر بێت بەمانای هونەرمەندەکە شارەزا ولێهاتووە،هونەرمەندی ئەم وڵاتانە دەوڵەمەندن و ژیانێکی باشیان هەیە،لێرە ئەگەر کارە هونەریەکەت نەفرۆشێت یان پارە نەکات ئەڵێین بڕۆی کارێکی تر بکەیت باشترە،زۆر بە هەڵە لای خۆمان ئەڵێن نابێت هونەر بازرگانی پێوە بکرێت یان بفرۆشرێت، بۆیە لای خۆمان هونەر نەبێتە پیشە،کەس بە هونەر ناژی،لای خۆمان یان مامۆستایە یان فەرمانبەری ئەودەزگا هونەریانەیە، بەوە هونەر پێشناکەوێت تا نەبێتە پیشە و کاری ڕۆژانە، بۆ نمونە خۆم ڕۆژانە 8 کاتژمێر پەیکەر دروست ئەکەم و پارەی لەسەر وەرئەگرم،ئەمە بێجگە لە کار و پڕۆژەی خۆم.

*پەیکەرێکی تایبەت هەیە،جیاواز لە پەیکەرەکانیترت شانازی

پێبکەیت؟

- بۆ زانیاری بەڕێزتان و خوێنەرانی ئازیز لە مێژوی هونەری کوردی دوایش عەرەبی ئینجا فارسیش دوایی لە رۆژەهەڵاتی ناوەڕاست تا ئێستا هیچ پەیکەرسازێك نەبووە بێتە ئەورپا دوایی ئەو هەموو پەیکەرە گەورانی□ ل□ سەر شەقام و شوێنە گشتیەکان دروستبکات،زۆر گەڕاوم مەراقم بوو بزانم پێش من کەس نەبووە هیوادارم لەداهاتودا کەسێك بتوانێت،لە ژیانی هونەری و ئەم 40 ساڵەی تەمەنی هونەریم کۆمەڵێکی زۆر پڕۆژە و کاری هونەریم دروستکردوە لە عێراق و کوردستان و ئەوروپا،بۆ زانیاری یەکەم پەیکەری قوربانیانی چەکی کیمیاوی و کۆمەڵکوژ من و جوانەمەرگ(کۆسار ئەحمەد) دروستمانکردوە بۆ (تۆفیقی کارەبا) ئێستاش هەر ماوە لە شاری هەڵەبجە دانراوە،لە ئەڵەمانیا و سوید و نەرویجیش پەیەکەری زۆرم هەیە هەموویانم خۆشەوێت و گرنگن بەڵام لەوانەیە پەیکەری (شاسوار ئەنۆڵد)م رۆز لا گرنگ بێت چونکە پەیکەرێکی بڕۆنزی زۆر ئاڵۆز و وردەکاری زۆری تیایە ماوەیەکی زۆر کاتیان داپێم بۆ دروستکردنی دراسە وتوێژینەوەم لەسەر ئەسپ کرد دوایی دەنگدانەوەیەکی زۆری هەبوو لە میدیای ئەڵەمانی و سەرۆکی هەرێمی نۆرد ڕاین پەردەی لەسەر لابرد زۆر پێوەی هیلاك بووم ناوی خ□م بەکوردی لەسەر نوسیووە بۆ مێژو ئەمێێتەوە،هەموو پەیکەرەکانم گرنگن و جێی شانازی خۆمن هیوادارم کوردیش ڕۆژێك بێت گرنگی بە کەسایەتیەکانی خۆی بات کە دڵسۆزانە و خۆبەخشانە کاریان کردوە،لەهەموو حاڵەتێکا و لەکۆتایا ئێمە هەرکوردین،هیوادارم رۆژێك بێت ببینە خاوەنی وڵات و کوردسانێکی گەورە ئەوکات توانا و ئەزمون و سەلیقەی خەڵکانی دڵسۆزبۆ بنیاتنانی کوردستان بێت.

ئیسماعیل خەیات

www.shwankamal.webs.com